

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/17/1299

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni vaneminspektor Liisa Ojangu
Otsuse tegemise aeg ja koht	05.07.2017 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	09.06.2017
Teabevaldaja	Viru Vangla aadress: Ülesõidu 1, 41536 Jõhvi e-posti aadress: viruv.info@just.ee
Vaide esitaja	XXX aadress: Ülesõidu 1, 41536 Jõhvi

RESOLUTSIOON:

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

- 1) **jätta vaie rahuldamata;**
- 2) **teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse. Vaideotsuse tühistamist saab nõuda üksnes koos teabevaldajalt teabe väljastamise nõudega, mis jäi vaideotsusega rahuldamata.

FAKTILISED ASJAOLUD:

06.04.2017 esitas vaide esitaja Viru Vanglale taotluse, mis sisaldas ka soovi koopia väljastamiseks enda esitatud pöördumisest. 08.05.2017 vastuses nr 6-10/12004-2 teatas Viru Vangla, et taotlus enda esitatud pöördumisest koopia saamiseks ei ole teabenõue, vaid menetlusabi taotlus.

Vaide esitaja esitas Viru Vanglale 01.06.2017 vaide, mis sisaldas ka teabenõuet enda esitatud pöördumisest koopia saamiseks. Viru Vangla ei ole vaide esitaja Andmekaitse Inspektsiooni poole pöördumise ajaks soovitud koopiat väljastanud ega väljastamata jätmist põhjendanud.

Andmekaitse Inspektsioonis registreeriti 09.06.2017 vaide esitaja vaie, mis puudutab Viru Vangla tegevust vaide esitaja teabenõuetele vastamisel.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitamise põhjused: Vangla viide lahendile 2-13-2360 on asjakohatu. Kui riigiasutus ei ole kohustatud isikutele enda pöördumistest koopiaid väljastama, ei tohiks sama kehtida kinnipeetavate suhtes, sest nii ei ole võimalik kohtule enda õiguste kaitseks esitada tõendeid.

Nõue: Kohustada Viru Vanglat täitma 06.04.2017 ja 01.06.2017 esitatud teabenõuded enda pöördumisest koopiade saamiseks.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Viru Vangla selgitab, et 2017. aasta märtsi kuus on Viru Vangla II üksuses (kus m.h kannab karistust XXX) pandud stendile teade, mille kohaselt on Viru Vangla seisukohal, et enda pöördumisest koopia saamise taotlus ei ole teabenõue ning vangla muudab oma senist praktikat koopiade väljastamise osas. Sealhulgas on teatele märgitud, et alates 01.04.2017 kinnipeetavale tema enda pöördumisest tasuta koopiat ei väljastata. Viru Vangla tugineb m.h Tartu Ringkonnakohtu 27.08.2015 otsuse haldusasjas nr 3-3-2360 põhjenduste punktile 10.

Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 6 kohaselt on teabenõue teabenõudja poolt avaliku teabe seaduses sätestatud korras teabevaldajale esitatud taotlus teabe saamiseks. Teabenõudja AvTS § 7 tähenduses on iga isik, kes esitab teabevaldajale teabenõude avaliku teabe seaduses sätestatud korras. Vanglahinnangul ei saa antud juhul kinnipeetava esitatud taotlust teabenõudena ja teda ennast teabenõudjana käsitleda. Taotlus dokumendist koopia saamiseks esitati haldusmenetluseraames, s.t menetluses, mis sai alguse kinnipeetava enda pöördumisest. Seega ei ole Ta käesoleval juhul "iga isik" AvTS mõttes, vaid menetlusosaline haldusmenetluses (haldusmenetluse seaduse (HMS) § 11 lg 1 p 1) ja seega kohalduvad sellisele olukorrale haldusmenetluse seaduses esitatud reeglid ning kinnipeetava esitatud taotlust tuleb käsitleda dokumentidega tutvumiseks HMS § 37 lg 1 tähenduses.

Antud olukorda ei saa käsitleda HMS § 37 lg-s 2 sätestatud keeldumisena dokumentidega tutvumisest, sest viidatud sätte sisuks on jätta menetlusosalise eest varjatuks dokumendid, millele menetlusosalisel puudub seadusest tulenevalt juurdepääsuõigus. Kinnipeetav küsis koopiat dokumentidest, mis on Tema enda koostatud ja selle sisu on Temale ilmselgelt teada.

HMS § 37 lg 4 kohaselt toimub haldusmenetluse dokumentidest koopiade tegemine avaliku teabe seaduses sätestatud korras. Vangla on seisukohal, et avaliku teabe seadus ei sätesta isiku absoluutset õigust igal juhul dokumentidest koopiade saamiseks. Tähelepanuta ei saa jätta AvTS §-s 1 sätestatud seaduse eesmärki, milleks on tagada üldiseks kasutamiseks mõeldud teabele avalikkuse ja igatüüpi juurdepääsu võimalus, lähtudes demokraatliku ja sotsiaalse õigusriigi ning avatud ühiskonna põhimõtetest, ning luua võimalused avalikkuse kontrolliks avalike ülesannete täitmise üle. Käesoleval juhul on asjakohane samuti viide HMS §-s 1 sätestatud olulisele seaduse otstarbele, milleks on mh haldusmenetluses osaleva isiku õiguste kaitse ja osalusvõimalus läbi viidavas menetluses. HMS § 5 lg 2 sätestab, et haldusmenetluse läbiviimisel on olulise tähtsusega menetluse läbi viimise kiirus ja efektiivsus.

Viru Vangla on seisukohal, et koopia tegemine isikule tema enda pöördumisest vangla poole ei aita mingil viisil kaasa pöördumise esitanud isiku õiguste kaitsele, kuna isikule on tema pöördumise sisu teada (analoogselt AvTS § 23 lg 2 p-s 1 sätestatud juhtumiga, mis on üks teabenõude täitmisest keeldumise alus). Selline koopia väljastamine ei ole ka mingil viisil käsitletav avalikkuse kontrollina vangla avalike ülesannete täitmise üle. Koopiade tegemise ning saatmisega kaasnevad paratamatult kulud, mis pärsivad vangla ülesannet tegutseda menetlustes säästlikult ja efektiivselt. Isikul on võimalik teha oma pöördumisest enne selle ärasaatmist omakäeline ärakiri ning vajadusel endal märkida sinna vanglapoolt edastatud andmed. Vangla kui haldusorgani ülesandeks ei ole paljundusteenuse osutamine.

Tulenevalt eeltoodust on Viru Vangla seisukohal, et kinnipeetav XXX pidi olema teadlik enda pöördumisest koopiade väljastamise korrast ning seega ei pea Viru Vangla vajalikuks sellisele taotlusele vastata viie tööpäeva jooksul tulenevalt AvTS § 18 lõikest 1. Siinkohal juhime tähelepanu

asjaolule, et kinnipeetav XXXle (Mallene) on korduvalt Viru Vangla poolt väljastatud vastuskirju, mis käsitletavad enda pöördumisest koopiade väljastamise korda.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Kuigi XXX Viru Vanglale esitatud pöördumisi võib AvTS § 3 lg 1 mõistes näha teabena, mille riigiasutus saab avalikke ülesandeid täites ja seega saaks vastavat pöördumist käsitleda avaliku teabena, mis tuleb taotlejale väljastada, siis selline tõlgendus ei ole, nagu märkis ka Viru Vangla, kooskõlas AvTS-i eesmärgiga.

Avaliku teabe mõiste sisustamisel tuleb lähtuda seaduse eesmärgist. AvTS §-s 1 sätestatud seaduse eesmärgi kohaselt peab AvTS tagama igaühele võimaluse pääseda juurde üldiseks kasutamiseks mõeldud teabele, lähtudes demokraatliku ja sotsiaalse õigusriigi ning avatud ühiskonna põhimõtetest, ning looma võimalused avalikkuse kontrolliks avalike ülesannete täitmise üle. Riigiasutusele esitatavat avaldust ei saa üldjuhul pidada üldiseks kasutamiseks mõeldud teabeks. Veelgi enam, teabe väljastamine ei teeni avatud ühiskonna ega demokraatliku ja sotsiaalse õigusriigi põhimõtteid, kuna seadus kohustab väljastama eelkõige sellist teavet, mis ei olnud taotlejale varem teada. Isiku enda pöördumine on talle sisuliselt tuttav. Koopia tuleb väljastada siis, kui see on vajalik isiku põhiõiguste kaitseks, näiteks selleks, et avaldaja saaks tõendada riigisisese edasikaebeõiguse ammendumist Euroopa Inimõiguste Kohtu menetluses. Seda, kas pöördumine on vajalik isiku põhiõiguste kaitseks, tuleb igakordselt eraldi hinnata.¹

Käesoleval juhul põhjendab XXX enda esitatud pöördumistest koopiade saamiseks vajadusega kohtule kaebus koostada. Kuigi pöördumise koopia võimaldab kohtul kindlaks teha, kas kinnipeetaval on läbitud kohustuslik kohtueelne menetlus, siis kahtluse korral saab kohus küsida vanglalt haldusmenetluse materjale. Arvestades, et vangla peab kinnipeetavate pöördumised registreerima dokumendihaldussüsteemis, peab vanglal vastav avaldus olema olema. Seega ei ole vaja vähemalt kohtule avalduste koopiaid esitada.² Samuti väidab XXX Andmekaitse Inspektsioonile esitatud vaides, et halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) § 38 lg 1 punktist 8 tuleneb vajadus kohtusse pöördumiseks tõendid esitada. HKMS § 59 lõigete 1 ja 3 kohaselt saab kohtule selgitada ja põhjendada, miks tõendeid esitada ei saa ning kus tõendid asuvad ning kohus saab vajadusel ise tõendid koguda.

Nõustun Viru Vangla ja Tallina Halduskohtu seisukohtadega, et kui isik soovib säilitada endale oma pöördumise ühte eksemplari, on tal endal võimalik teha pöördumisest enne selle vanglale üleandmist omakäeline koopia või märkmed.

Et käesoleval juhul ei ole tegemist klassikalises mõttes teabenõudega, st taotletud teabe sisu on taotlejale tegelikult tuttav ja tegemist pole üldiseks kasutamiseks mõeldud teabega ning XXXI ei ole enda esitatud pöördumise koopiat vaja ka enda põhiõiguste kaitseks, siis leian, et Viru Vangla ei ole kohustatud XXX taotlust enda esitatud pöördumistest koopia te saamiseks täitma. Seetõttu jätan vaide rahuldamata.

Küll aga juhin Viru Vangla tähelepanu AvTS §-st 23 tulenevale kohustusele teabenõude esitajat viie tööpäeva jooksul teavitada teabenõude täitmise keeldumisest ja selle põhjendustest. Seega kui Viru Vangla leiab edaspidi, et ei loe mistahes pöördumist teabenõudeks, vaid selgitustaotluseks, menetlusabi taotluseks haldusmenetluses või mõneks muuks pöördumiseks,

¹ TLHo 20.12.2016 nr 3-16-994, p-d 19.2-19.4.

² *Ibid.*

tuleb sellest pöördumise esitajat viie tööpäeva jooksul teavitada.

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa Ojangu
vaneminspektor
peadirektori volitusel